ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓު

މާލެ

ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ޚުލާސާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2018/SC-A/50
- ދަޢުވާކުރާ ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތް: މުޙައްމަދު ނަޝީދު، ގ. ކެނެރީގެ، މާލެ
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ނިންމުން މުރާޖަޢާކުރުން
- މައްސަލަ އައިގޮތް: އިސްތިއުނާފު ކޯޓުގެ ހުކުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމުން
- ހުށަހެޅުން ތާރީޚް: 28 އޮކްޓޫބަރު 2018
- ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް: 29 އޮކްޓޫބަރު 2018
- ނިމުނު ތާރީޚް: 26 ނޮވެންބަރު 2018
- މައްސަލަ ނިންމި ގަޑި: 11:48
- މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް: އުއްމަލަ ފަނޑިޔާރު ޑރ. އަޙްމަދު އަބްދުﷲ ދީދީ، ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ އަރީފް، ފަނޑިޔާރު އާދަމް މުޙައްމަދު އަބްދުﷲ

މުރާޖަޢާކުރެވުނު މައްސަލަ

- ނަންބަރު: 132/Cr-C/2015
- ނިންމި ކޯޓު: ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- ހުށަހެޅުން ތާރީޚް: 22 ފެބްރުއަރީ 2015
- ނިމުނު ތާރީޚް: 13 މާރިޗު 2015

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓު |ތީމުގެ އޯކިޑްމަގު | މާލެ | ދިވެހިރާއްޖެ
Supreme Court of the Maldives|Theemuge | Orchid Magu | Male'| Republic of Maldives
+960 3009990 Tel: ފޯނު: | +960 3008554Fax: ފެކްސް: |URL: www.supremecourt.gov.mv ވެބްސައިޓް:

❖ މައްސަލައިގެ ހުލާސާ

މިއީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 223 ވަނަ މާއްދާގެ (ވ) އަދި (ރ) އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2008 (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ޤާނޫނު) ގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ވ) އަދި (ރ) ގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ބާރުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ތެރޭގައި ޖިނާއީ މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން ކޯޓުން އިއްވާފައިވާ ޙުކުމް ނުވަތަ ނިންމުމެއް އިސްތިއުނާފުކުރުން ހުށަހެޅުމާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ އެންމެހައި ހަމަތަކާއި، ޤާނޫނާއި، އުސޫލާ ފަރުދުންގެ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަން ނެގެހެއްޓުން ބަޔާންކޮށްފައިވުމާއި އޭގެ އިތުރުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 141 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަކީ ޢަދުލު އިންސާފު ޤާއިމުކުރުމުގެ އެންމެ އިސް ފަރާތްކަމުގައި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 145 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޤާނޫނު މާނަކުރުމުގައި، އަދި ޝަރީޢަތުން ބަލާ އެންމެހާ މައްސަލަތަކުގައި ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާ ނިންމުމަކީ އެންމެ ފަހުގެ ނިންމުމެއްކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވުމާއި އޭގެ އިތުރުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ލިބިގެންވާ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޤާނޫނުތަކުގެ ބާރުތަކާއި އިޖުތިހާދުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި އެ ކޯޓުން ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް ބަދަލުކުރުމަށް އެދި އެ ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު HC-IH/2015/01 ނިންމުން އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-A/01 ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުން މުރާޖަޢާކޮށްދިނުން އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ތަޙުވީލީ މައްސަލައެކެވެ.

މި މައްސަލައިގައި ދައުވާ ރައްދުވާ ފަރާތަކީ ގ. ކެނެރީގޭ މުޙައްމަދު ނަޝީދު އެވެ.

❖ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް

މި މައްސަލައިގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި، ޤާނޫނުތަކާއި، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު HC-IH/2015/01 އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދޭ މައްސަލައިގެ ނިންމުމާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-A/01 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓާއި، މި މައްސަލައިގައި ދަޢުވާކުރި ފަރާތުންނާއި، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅި ލިޔުންތަކާއި ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި، އަދި މިބާވަތުގެ މައްސަލަތަކާ ގުޅޭ ޤާނޫނީ އުސޫލު މަބާދިއުތަކުގެ މައްޗަށް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ނަޒަރަކުން ބަލައި ވިސްނުމުން، މި މައްސަލަ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށް އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވިފައި ވެއެވެ.

1- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާއަކީ، މުޙައްމަދު ނަޝީދު، ސިފައިންގެ އެންމެ މަތިވެރިޔާގެ މަޤާމުގައި ހުރެ، ހ. ހުޅުދުއްފާރު، ބަގާރުގެ، އަބްދުﷲ މުޙައްމަދު ހައްޔަރުކުރުމަށް ނިންމައި، މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސް ހެޑްކުއާޓަރަށް، 17 ޖަނަވަރީ 2012 ދުވަހު 00:00 ހާއިރު، އަބްދުﷲ މުޙައްމަދު، ސިފައިންގެ މަރުކަޒެއްކަމުގައިވާ ކ. ގިރިފުށްޓަށް ގަދަކަމުން ގެންގޮސް ބަހައްޓާފައިވާ ގޮތުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/90 (ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ ޙަވާލާދީ އެ ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން، މުޙައްމަދު ނަޝީދުގެ މައްޗަށް ޓެރަރިޒަމްގެ ކުށުގެ ދަޢުވާކޮށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅުމުން އެ ކޯޓުން ބަލައި ނިންމާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެއްކަން އެނގެން އޮންނައިރު،

މުޙައްމަދު ނަޝީދުގެ މައްޗަށް ދައުލަތުން ދައުވާކުރި ޖިނާއީ ޤަޟިއްޔާގެ ކުރުގެ މައްސަލަ ޝަރީޢަތުން ބެލުމަށްފަހު، މުޙައްމަދު ނަޝީދު ސިފައިންގެ އެހީގައި މަޙްކަމާގެ މަޤާމުގައި ހުރި، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ އިސް ގާޟީ، ރ. ހުޅުދުއްފާރު، ބަގަރުގެ، އަބްދުﷲ މުޙައްމަދު ހައްޔަރުކުރުމަށް ނިންމައި، ކާލޭވިލަފުށި ނަގަހަނގު ޖެހުނީ ގުރަސް ގުދުވޭނުގައި، 17 ޖަނަވަރީ 2012 ވަނަ ދުވަހުގެ 00:00 ހާއިރު، އަބްދުﷲ މުޙައްމަދު ސިފައިންގެ މަދަދުގައި ހައްޔަރުކުރައްވާ ހ. ގިރިފުއްޓަށް ގެނައުމަށް ގެންގޮސް ފުރުތުފުރައި ބަހައްޓަވައިގެން، ދައުލަތުން ޤާނޫނީ ގޮތުގެ ހިމާޔަތުގައި ޤާނޫނީ ނުވާކަށް ބަދަލުކުރި ބަޤާނޫނީ ކުރިމަގުގައި ޤާނޫނީ ކުރުމުގެ ބާރުތަކުން ނާކާމިޔާބު ކުރުމުގެ ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/90 (ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު ފާސްކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން، ގ. ކެނެރީގެ، މާލެ، މުޙައްމަދު ނަޝީދު ޖިނާއީ ޤަޟިއްޔާގެ ކުރުން ކުރުމުގެ ދަށުން ކަނޑައެޅި، މި ކުށުގެ އުޤޫބާތުގެ ގޮތުން، ބަންދުކުރުގެ ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން، ގ. ކެނެރީގެ، މާލެ، މުޙައްމަދު ނަޝީދު، 13 (ތޭރަ) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމަށް ކަނޑައަޅައި ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި ޙުކުމްކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

-2 ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅުން ނަންބަރު 132/Cr-C/2015

ޤަޟިއްޔާއިން ބަލައި ނިންމާފައިވާ މައްސަލަ ޕްރޮސީކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބަލައި ނިންމާފައިވާ އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު HC-IH/2015/01 ނިންމުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވަނީ ޕްރޮސީކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ކަމަށްވެފައި، އެފަރާތުން އިސްތިއުނާފު ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 43 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޕްރޮސީޖަރުގެ ތެރެއިން ޕްރޮސީޖަރަކަށް ފުށުއަރައި ހުށަހެޅި މައްސަލައަކަށް ނުވާތީ އާއި، އަދި އެ މައްސަލައަކީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގެ މައްސޫލިއްޔަތު އެފަރާތުގެ މައްޗަށް ކުރި ސާބިތުވެފައިވާކަން ޙުކުމް

ކޮށްފައިވާ ގ. ކެނެރީގެ، މުޙައްމަދު ނަޝީދުގެ ފަރާތުން އެ ހުކުމް ޝަރުޢީ ނޫންކަމަށް ބުނެ، އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައަކަށް ނުވާތީ، އެ މައްސަލައަކީ އިސްތިއުނާފީ މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ބަލައިގަތުމުގެ ހުއްދަ ދެވޭން އެއް މައްސަލައެއް ނޫންކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ބަންދުކުރި ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު HC-IH/2015/01 އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި މައްސަލަ ބެލުމުގައި ބައިވެރިވި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ހުކުމް ކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮތެވެ.

3- ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-A/01 ޤަޟިއްޔާއަށް ބަލާއިރު، އެ ޤަޟިއްޔާއަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ބެންޗުން ނަންބަރު HC-IH/2015/01 އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި މައްސަލައިގެ ނިންމުން ޤާނޫނާ ޚިލާފުކަމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ހަވާލުކުރެވިފައިން ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފުގެ މައްސަލައެއް ނޫންކަމާ، ނަމަވެސް، އެ މައްސަލައަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 9 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން، އަދިވެސް އިންސާފު ޤާއިމުކުރުމުގެ އެންމެ އިސް ފަރާތުގެ ބަލައިދެއްވުމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ލިބިގެންވާ ބާރާއި އިޚްތިޔާރުގެ ދަށުން ރިވިއުކޮށްދިނުމަށް، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާ އާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު HC-IH/2015/01 އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި މައްސަލައިގެ ނިންމުން ނިންމާފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތްނުވާ ގޮތަކަށްކަމުގެ ގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައެއްކަން އެނގެން އޮންނައިރު، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތްނުވާ ގޮތަކަށްކަމުގެ ގޮތުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާއިން ނިންމާފައިވާ މައްސަލައިގައި، އެ ޤަޟިއްޔާގައި ދަޢުވާ ރައްދުވާ

ގ. ކެނެރީގޭ މުޙައްމަދު ނަޝީދަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި، ޤާނޫނުތަކާއި، ކަމާބެހޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތަކާއި، ޖިނާއީ އިޖްރާއާތުގެ އުސޫލުތަކާއި، އިޖުރާއީ ޝަރުޠުތަކާއި، ޤަވާޢިދުތަކާއި، ދިމިޤްރާޠީ މުޖްތަމަޢުތަކުގެ ޖިނާއީ އިޖްރާއާތުގެ ނިޒާމްތަކުގައި އިސްތިޤްރާރުވެފައިވާ އިންސާފުން ޝަރީޢަތްކުރުމުގެ އުސޫލުގައި ޙައްޤުތައް ދިމާވެފައިވާކަން ކަށަވަރުކުރެވިފައިނުވާކަން ކަނޑައެޅުއްވުމާއި، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅި މައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފު ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސަލާޙިއްޔަތު ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 43 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރެވޭ ބާވަތްތަކުގެ ތެރެއިން ބާވަތަކަށް ފެތޭ ސަލާޙިއްޔަތުކަން ނުލިބޭ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު HC-IH/2015/01 ނިންމުމުގައި، އެ މައްސަލަ އިސްތިއުނާފީ މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި ބަލައިގަނެވޭނެ ނިންމާފައިވާ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތް ގޮތުގައިން ކަމަށްވާތީ، އެ ނިންމުމަކީ ބާޠިލު ނިންމުމެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ނަންބަރު 2016/SC-A/01 ޤަޟިއްޔާގައި ހުކުމް ކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

4- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި އެ ކޯޓުން ކޮށްފައިވާ ހުކުމް ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި އެ ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު HC-IH/2015/01 ނިންމުމާއި އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-A/01 ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުން މުރާޖަޢާކޮށްދިނުން އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ މި ޤަޟިއްޔާގައި ހުށަހަޅާފައިވާ މައިގަނޑު ސަބަބުތަކަކީ،

ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި ކޮށްފައިވާ ހުކުމަކީ އިސްތިއުނާފީ މަރުޙަލާތަކަށް ހުށަހެޅުން ނަހަމަވެ، އިސްތިއުނާފީ އެއްވެސް މަރުޙަލާއަކުން އެ މައްސަލައިގެ

މައްސަލާ ގުޅޭގޮތުން ފައިސަލާކުރެވިފައިވާ ހުކުމް ނޫންކަމަށާއި، މުރާފަޢާގައި ނަޝީދުގެ ފަރާތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާއާ ގުޅޭގޮތުން އެފަރާތުން ފާހަގަކުރާ ކަންކަން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ތުހުމަތުކޮށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާއިރު، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާއި އިސްތިއުނާފީ މަޙްކަމާއިން އެ ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމް މައްސޫލީ ގޮތުން ނިޔާ ބުނެވުނު އަދި ޤަޟިއްޔާއަކަށް ނުވާތީ، މި މައްސަލައަކީ އެންމެ މަތީ ޝަރުޢީ ކޯޓުގެ ބަލައިގަންނަން ޖެހޭ މައްސަލައެއް ކަމުގައިވާތީ، މި ޤަޟިއްޔާގައި ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ހެކި އަދި ހެކި ބަޔާންތައް ބަލައި، ސާބިތުވާ ވާޤިޢާތަކާއި އެކު ދެބައިމީހުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން ނިޔާ ކުރާނެ ކަމަށް ދަންނަވަން.

(ހ) ފުރަތަމަ ކަމަކީ، މި މައްސަލައިގެ ވާޤިޢާތުތަކަށް ބަލާއިރު، މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސްގެ ފަރާތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ އިސް ޤާޟީގެ މަޤާމުގައި ހުރި ހ. ހުޅުދުއްފާރު، ބަހާރުގެ އަބްދުﷲ މުޙައްމަދު، 17 ޖަނަވަރީ 2012 ދުވަހު 00:00 ހާއިރު، ހައްޔަރުކޮށްގެން، ގެންގޮސް 22 ދުވަސް ވަންދެން ކ. ގިރިފުށީގައި ބަންދުކުރެވިގެން 17 ޖަނަވަރީ 2012 އިން ފެށިގެން 06 ފެބްރުއަރީ 2012 އާ ދެމެދު ޝަރުޢީ ކޯޓުތަކުން ނެރެފައިވާ އަމުރުތަކުން ސިފައިންގެ އެހީގެ މިލިޓަރީގެ މަރުކަޒުގައި ހުރި މުޙައްމަދު ނަޝީދު ބަހައްޓަވައިފައިވާ ކަމަށް ބުނެ، އެ މައްސަލަ މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއިން ތަޙުޤީޤުކޮށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ހުށަހެޅުމުން، އެ މައްސަލަ އެއިރު އަމަލުކުރަމުން ދިޔަ ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/66 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ އުޞޫލު) ގެ ބާބު 3 ގެ 81 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މުޙައްމަދު ނަޝީދުގެ މައްޗަށް ޖިނާއީ ދަޢުވާ ކުރުމަށް، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ކަމާއި، ޙަވާލާގައި ވާތަކުން ހުރި ސިޓީއާއި ކޯޓުން އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 397/HMC/2012

ޤަޟިއްޔާއިން ހުރަހެޅިކަމާއި، ހުޅުމާލޭ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގައި އެ މައްސަލަ ހިނގަމުންދާތީ ގާތްގަނޑަކަށް 3 އަހަރު ވާން ކައިރިވެފައި ވަނިކޮށް، އެ މައްސަލަ އިތުރަށް ދިރާސާކުރުމަށްޓަކައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން 19 ފެބްރުއަރީ 2015 ގައި އެ މައްސަލަ އަނބުރާ ގެންގޮސްފައިވާކަމާއި، އަދި އެ މައްސަލަ އަލުން މުރާޖަޢާކުރުމަށްފަހު، މުޙައްމަދު ނަޝީދުގެ މައްޗަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/90 (ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ ހަވާލާދީ، އެ ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ޓެރަރިޒަމްގެ ކުށުގެ ދަޢުވާ 22 ފެބްރުއަރީ 2015 ގައި ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން އެ ކޯޓުގެ ބަލާނިމުމުން ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާއިން އެ މައްސަލަ ބަލައި 13 މާރިޗު 2015 ގައި ހުކުމްކުރެއްވިކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

(ނ) ދެވަނަ ކަމަކީ، އެއްވެސް ޖަރީމާއެއް އަދި އެއްވެސް އުޤޫބާތެއް ޤާނޫނީ ނައްޞަކުން މެނުވީ ކަނޑައަޅާނުލެވޭނެކަމުގެ މަބްދައު ނުވަތަ "ޖިނާއީ ޝަރުޢިއްޔަތު" (Criminal Legality) ގެ މަބްދައަކީ ދުނިޔޭގެ ތަޙްޒީބުވެފައިވާ އެންމެހައި ޤައުމުތަކުގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނުތަކާއި، އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާބެހޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތަކުގައި އިސްތިޤްރާރުވެފައިވާ ޤާނޫނީ އާންމު މަބްދައެއްކަމާއި، މި މަބްދައު ޤަބޫލުކުރަމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 59 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ޞަރީޙަ ނައްޞުގައި "ވަކި ކަމެއް ކުރުން، ނުވަތަ ވަކި ކަމެއް ނުކުރުން ޖިނާއީ ކުށެއްކަމުގައި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ނުވަތަ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ނެތިސް އެކަމެއް ކުރި ވަގުތު ނުވަތަ އެކަމެއް ނުކުރި ވަގުތު ވިޔަސް، އެ ކުރި ކަމަކާ ނުވަތަ ނުކުރި ކަމަކާ ގުޅުވައިގެން އަދަބު ދިނުމެއް ނުވާނެއެވެ..." މިފަދައިން ބަޔާންވެގެންވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

(ށ) ތިންވަނަ ކަމަކީ، އިސްވެ އިޝާރާތްކުރެވުނު ޖިނާއީ ޝަރުޢިއްޔަތުގެ މަބްދައުގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނުގެ އަސާސީ މުހިއްމު އެއް ޚާއްޞިއްޔަތު (characteristic) ވެސް ކަމާއި؛ ފުރާޅުވާ، ޖިނާއީ ޤާނޫނުތަކުގައި އެއްވެސް މީހެއްގެ މައްޗަށް، އޭނާ ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ އަމަލަކީ ޤާނޫނަކުން ކަނޑައަޅާފައި

(criminalize) ކުރެވިގެންވާ އަމަލުތަކަށް ވާންޖެހޭނީކަމާއި، އެ އަމަލަކީ ޤާނޫނުތަކުން ތަޢުރީފުކުރެވިގެންވާ އަމަލުތަކަށް ނުވާނަމަ، އެމީހެއްގެ މައްސަލަ ޖިނާއީ ދާއިރާ އުފުލައި ޖިނާއީ ޝަރީޢަތް ހިންގުން ޤާނޫނީ ގޮތުން ސަރީޙަ ނުވާނެކަމާއި، ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން، ޖިނާއީ ދާއިރާއެއްގައި މީހެއްގެ މައްސަލަ ބަލަމުންކުރުވެވިދާނެ ވާޖިބާއި ޤާނޫނުތަކުން ތަޢުރީފުކުރުވެފައިވާ ވާޖިބުއަދާކުރަން ނުވާނަމަ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ޖިނާއީ މައްސަލަ ބަލާ ކޯޓަކަށް އެ ދަޢުވާ ހުށަހަޅާނީ ތަޙުޤީޤު ނިންމުމަކަށް ކަނޑައަޅައި ދަޢުވާ ފައިލުކުރަންވާނެކަމާ، އަދި އެފަދަ ދަޢުވާއެއް ޖިނާއީ މައްސަލަ ބަލާ ކޯޓަކަށް ހުށަހެޅުމަށްފަހު، ދަޢުވާ މައްސަލަ ގޮތުން ބެލުމުގެކުރިން އެ ދަޢުވާ ބެލުމުގެ އިޖްރާއާތުގައި އެ ކޯޓަށް ދިމާވެގެން ނުވާކަމަށް އިޢުތިރާޟު ގޮތުން ކަނޑައަޅައިދޭންވާކަން އިސްތިސްނާކުރުމުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގައިވާ އުސޫލުތަކާއި ބެލުމުގެ އުސޫލުން ޚިލާފުވެއްޖެ.

(ރ) ހަވާލާދީފައިވާ ކަމުގެ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ޙުކުމާ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ދަޢުވާއެއްގައި މުޙައްމަދު ނަޝީދު ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކޮށްފައިވާ އަމަލަކީ މުޙައްމަދު ނަޝީދު، ސަރުކާރުގެ އެންމެ މަތީ ރުތްބާގެ މަޤާމުގައި ހުރި، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ އިސް ޤާޟީ ޖ. ހުޅުދުއްޓަރު، ބާޣީގެ ޢަބްދުﷲ މުޙައްމަދު ހައްޔަރުކުރުމަށް ނިންމައި، މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސް ގެ މެމްބަރުން، 17 ޖަނަވަރީ 2012 ދުވަހު 00:00 ހާއިރު، ޤާނޫނާ ޚިލާފުވެރިކަމުން ޢަބްދުﷲ މުޙައްމަދު ހިފައި ހައްޔަރުކޮށް، ސިފައިންގެ މަރުކަޒެއް ކަމުގައިވާ ކ. ގިރިފުށީގައި 7 ފެބްރުއަރީ 2012 ދުވަހާ ހަމައަށް ހައްޔަރުގައި ބެހެއްޓުންކަމާއި، އެ ގަސްދުގައިން ކުރުމުން ދައުރުގައި މުޙައްމަދު ނަޝީދު ހިންގެވިކަމަށް ތުހުމަތުކުރުވުން އިސްވެ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ފާސްކުރެވިފައިވާ ޕްރޮޓޮކޯލްތަކާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/90 (ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އާ ބަޔާންކުރާ ޓެރަރިޒަމްގެ ކުށުގެ ޢަމަލުތަކުން އެއްކަމަށް، ބެލެވުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައި މިހަކު ނުވަތަ މީހުން ހިފަހައްޓާ ކުރުން، ނުވަތަ ގަދަކަމުން ފުރުޞަތުން،

ނުވަތަ ތަރިކަތުގެ ގޮތުގައި ހިފެހެއްޓުން، ނުވަތަ ވަކިން ކަމެއް ކުރަން އުޅުމަކީ، ބޭނުމުން ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޖަރީމާތަކުގެ ކުށުގެ ތަރުކާގައި ހިފުން ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާކަމާ، އަދި ބޭނުމުންވާނީ ޖަރީމާތަކުގެ ކުށެއްގެ ސަބަބުން މީހެއްގެ ފުރާނައަށް ގެއްލުމެއް ނުލިބުނަމަ އެ ކުށެއްކުރި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 10 އަހަރާއި 15 އަހަރާ ދެމެދުގެ މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުން ނުވަތަ އަރުވާލުން ކަމަށް، ބޭނުމުން ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަނެވެ.

(ބ) ފަސްވަނަ ކަމަކީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި މުޙައްމަދު ނަޝީދު ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކޮށްފައިވާ އިސްތިޢުމާލުކުރުމުން އަމަލަކީ ޖަރީމާއެއްގެ ކުށެއްކަމަށް ޕްރޮސިކިއުޝަން ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ކަށަވަރުކޮށްފައިވާ ޤާނޫނީ ތަޙުޤީޤު ނުވަތަ ދިފާޢު ޤާނޫނީ ވަކީލުގެ ސަލާމަތާބެހޭ ގޮތުގެ ކަނޑައެޅުމާ ނުލައި، ކްރިމިނަލް ކޯޓުން އެ ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ފައިސަލާކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، އެ ޤަޟިއްޔާގައި މުޙައްމަދު ނަޝީދުގެ މައްޗަށް ސާބިތުކޮށްފައިވާ ވާޤިޢާތަކުގައިވާ ޗީފް ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސްގެ ފަރާތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ އިސް ޤާޟީގެ މަޤާމުގައި ހުރި ޢަބްދުﷲ މުޙައްމަދު، 17 ޖަނަވަރީ 2012 ދުވަހު 00:00 ހާއިރު، ހައްޔަރުކޮށްގެން، ގެންގޮސް 22 ދުވަސް ވަންދެން ކ. ގިރިފުށީގައި ބަހައްޓުމުގެ 'ދަވާފިޢު' (motive) ތަކަކީ ބަޔާއިރު؛ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ކުރީގެ އިސް ޤާޟީ ޢަބްދުﷲ މުޙައްމަދު ފުލުހުންގެ ވާޤިޢަން ހުރަސްއެޅުމަށް ގޮތަކަށް މަސައްކަތް ކުރަމުން ގެންދަވަމުން 16 ޖަނަވަރީ 2012 ގައި މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގައި މަސައްކަތްކުރާ ޗީފް ސުޕަރިންޓެންޑެންޓް ކަމުގައި، ނަމަވެސް، އެ މަސައްކަތުގައި ޝާމިލު ސިފައިންނާ މަސައްކަތް ޙިމާޔަތްކުރުމުގައި ނުވާކަމުގައި، ދިވެހި ފުލުހުންނަށް އެ މަސައްކަތާ ގުޅޭ އެއްވެސް ފިޔަވަޅެއް ލިބިފައިނުވާތީ 2012 އޮކްޓޫބަރު 22 ގައި އެ ކޮމިޝަނަށް ފައިލްކުރި ކަމަށް މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ނަންބަރު 171-A/197/2018/81 (21 ނޮވެމްބަރު 2018) ސިޓީގައި ބުނެފައިވާކަމާއި، މީގެ އިތުރުން، ފުލުހުންގެ ޤާނޫނީ ވާޖިބު އަދާކުރުމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ދޫކުރި އަމުރުތަކުން ނުފިޔަވާކަމުގައި، ހުއްޓާ

ގޮތުގައި ކުރިމަތިލާ ކޮޅުގެ އިސް ޤާޟީ ޢަބްދުﷲ މުޙައްމަދުގެ މަޤާމުގެ ބާރާއި ނުފޫޒު ބޭނުންކޮށް ފުލުހުންގެ މަސައްކަތަށް ތަދައްޚުލު ދަޢުވާކުރުން ހުރަސްއަޅާފައިވުމުގެ ސަބަބުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤައުމީ ހަމަޖެހުން ގެއްލި އަމާންކަމާއި ގާއިމުކުރުމަށް ފުލުހުން ނުކުޅެދިފައިވުމުގެ ސަބަބުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 5/2008 (ފުލުހުންގެ ޤާނޫނު) ގެ 71 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ފުލުހުންގެ ޤާނޫނީ ޒިންމާ އަދާކުރުމަށް ހުރަހެޅިލާ ދިނުމަށް އެދި 16 ޖަނަވަރީ 2012 ވީ ހޯމަ ދުވަހު ފުލުހުންގެ އިދާރާއިން ދިފާޢީ އަސްކަރިއްޔާއަށް ފޮނުވާފައިވާ ސިޓީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތުގައި، އެހެންކަމުން، ޤައުމީ އަމަންއަމާންކަން ގެއްލި، ޤައުމީ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާވެފައިވާތީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 9 ވަނަ ބާބައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2008 (ސިފައިންގެ ޤާނޫނު) އިން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤައުމީ ދިފާޢީ ބާރަށް ލިބިގެންވާ ޤާނޫނީ ބާރުގެ ދަށުން، އެ ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ކުރިމަތިލާ ކޮޅުގެ އިސް ޤާޟީ ޢަބްދުﷲ މުޙައްމަދު ދިފާޢީ އަސްކަރިއްޔާގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެންގޮސްފައިވާކަމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ޑިފެންސް އެންޑް ނޭޝަނަލް ސެކިއުރިޓީއިން 17 ޖަނަވަރީ 2012 ގައި ނެރެފައިވާ ނޫސް ބަޔާނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާތީއާއި، ބެލުމުން ނޫސް ބަޔާނުގައި އިޝާރާތްކޮށްފައިވާ، 16 ޖަނަވަރީ 2012 ވީ ހޯމަ ދުވަހު ފުލުހުންގެ އިދާރާއިން ދިފާޢީ އަސްކަރިއްޔާއަށް ފޮނުވާފައިވާ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕޮލިސްގެ ނަންބަރު 171-PHQ/28/2012/5 ސިޓީގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަން މިނިސްޓްރީ އޮފް ޑިފެންސް އެންޑް ނޭޝަނަލް ސެކިއުރިޓީއަށް ފޮނުވާފައިވާ، މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްއެފެއާޒްގެ ނަންބަރު 10-H/28/2012/3 (16 ޖަނަވަރީ 2012) ސިޓީގައިވެސް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމާ، އަދި މިގޮތުން ކުރިމަތިލާ ކޮޅުގެ އިސް ޤާޟީ ޢަބްދުﷲ މުޙައްމަދުގެ ޝަކުވާތަކެއް ކޮށްފައިވާ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސްގެ ފަރާތުން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާފައިވާކަމާއި، އެ ޝަކުވާތަކުގައި ޢަބްދުﷲ މުޙައްމަދު ކުރިކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޢަމަލުތަކާ ގުޅިގެން ޢާންމުން ފާޅުގައިވަނިކޮށް އުޅުއްވާފައިވާކަން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ސަރވިސްއިން ފާހަގަކޮށްފައިވާ އެ

ސަރަވިސްގެ ނަންބަރު 171-A(c)/195/2011/5 (17 މާރިޗު 2011) ސިޓީއާއި، އަދި ނަންބަރު 171-A(a)/195/2011/6 (17 މާރިޗު 2011) ސިޓީއާއި ދެ ސިޓީއަށް ބަލުމުން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

(ޅ) ހަވަނަ ކަމަކީ، މިނިސްޓްރީ އޮފް ޑިފެންސް އެންޑް ނޭޝަނަލް ސެކިއުރިޓީން 17 ޖަނަވަރީ 2012 ގައި ޝާއިޢުކުރައްވާ އިސްވެ އިސްތިޢުފާދެއްވުމުގެ ނޫސް ބަޔާނާއި، މިނިސްޓްރީ އޮފް ކޮމާންޑަރ އިންޗާޖް ލެފްޓިނެންޓް ޖެނެރަލް ސަރަވިސްއިން މިނިސްޓްރީ އޮފް ޑިފެންސް އެންޑް ނޭޝަނަލް ސެކިއުރިޓީއަށް ފޮނުއްވާ އިސްވެ އިސްތިޢުފާދެއްވުމުގެ ސިޓީތަކުގައި ބާރަންކާރުފައިވާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ބަލާއިރު، ކޮމާންޑަރ ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސްގެ ފަރާތުން ކުރިމަތިލާ ކަމުގެ އިސް ފާސްވެ މަގާމުގައި ހުރި ޢަބްދުالله މުޙައްމަދު ހަމީދުކޮޅާއިން، ގެންގުޅުން ލ. ގަމުގެ ބަދަލުގައި ހުރި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2008 (ސިވިލްގެ ޤާނޫނު) އިން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޙުކުމް ދިނުމާ ބެހޭ ގަވާއިދު ތަކާއި ޤާނޫނީ ބަރުގެ ދަރުން، އެ ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ނ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށްގެން އެނގެން އޮންނައިރު، ޢަބްދުالله މުޙައްމަދު ހަމީދުކޮށްގެން ގެސް ލ. ގަމުގެ ބަދަލުގައި ހުރި ބައްޔަކާއިމަށް ވަޒީފާއަށް ކޮރަސްޕޮންޑަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ޕްރަޒިޑެންޓްގެ ކަމުގެ ޤަވާޢިދުތައް ހުރި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޕްރަޒިޑެންޓް މަސައްކަތުގެ ޤާނޫނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބުނެފައިވާގޮތަށް ޕްރަޒިޑެންޓްގެ ކަންކަން ބަލައި، ކުރިމަތިލާ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ދަސްތާވެއްޔަކަށް ދައުލަތުން ދެ ދަސްތާވެއް އިޖުރާއީ ގޮތުން ބަލައިގެން ހިންގުއިރުގައި ސުލްޙަ އަސާސީކަމުގެ މައްސަލަ ބޭނުންކުރެވޭނަކަމަށް ބަލާނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އަސާސީ ނަޒަރިއްޔާ، ސަބަބަކީ ޢަބްދުالله މުޙައްމަދު ހަމީދުކޮށް ލ. ގަމުގެ ބަދަލުގައި ޖިނާއީކުރަނީ ސިވިލްގެ ޤާނޫނާއި ޢަމަލުފުރާވާ ހިނގަމުންދާ ސިވިލްގެ މުޢައްސަސާތަކަށް ނިޒާމީ ބަދަލު ތަކަށް ގެނެވުނު އިޖުރާއަތު ކުރިޔަށް ދިޔަ ގޮތަކީ ޤާނޫނީ ބަލާގޮތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ބާރުން ކަނޑައެޅުމާ ކަމެއްކަމަށް ދަށުގައި ބާރުގެ މަސްޢޫލިއްޔަތު އިޖުރާއަތު ބަދަލުކުރާ ހިނގާ ފިޔަވަޅު ޤާނޫނީ ނަޒަރިއްޔާއި، އެގޮތަށް ހިމާޔަތް ޢަބްދުالله މުޙައްމަދު ހަމީދުކޮށް ލ. ގަމުގެ ބަދަލުގައި ހުރި ސިވިލްސަރވަންޓަކަށް ދިޔައިރު ޤާނޫނުގެ ބަރުގެ

ދަށުން ސިފައިންގެ މުއައްސަސާގެ ޤާނޫނީ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ތެރެއިން ޤަވާއިދުން މުސްތަޤިއްލުކޮށްގެންކަން މި މައްސަލައިގައި ހުށަހެޅިފައިވާ ދިފާޢުކުރަން އެދިގެން ހުށަހަޅައި، ގޮތްދޭއްވުމަށް ނުކުތާސަމާލު ޖެހުމަށް ކުށުގެ ފަރާތުން ބައްޓަންކުރެވުނު ގޮތުގެމަތިން އަބްދުﷲ މުޙައްމަދު ހައްޔަރުކުރުމުގައި ބައިވެރިވި ބައެއްޓީމީ ޢާއްމު ޕްރޮސިކިއުޓަރު ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ހާޒިރުކޮށްގެން ކުރިއަށްގެންދިޔަ ޝަރީޢަތް ގެންދިޔަ ގޮތާއި ޖިނާއީ ކޯޓުން ބިނާކުރި ޙުކުމާ ގުޅިގެން މުޤައްރިރު ޤާނޫނީ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ކުރިމަތިވާ ކަންތައް ނުންބަރު 132/Cr-C/2015 ޖިނާއީ ކޯޓުގައި ދެމުން ގެންދިޔަ ޝަރީޢަތް ހިނގައިދިޔަ ގޮތާއި ގުޅޭ ކަންތައް ތަޙުޤީޤުކޮށް ޢައިބުތަކެއް ނެތްކަން ސާބިތުވާކަމެވެ.

(ށ) ޤާނޫނީ ކަމަކީ، ޤާނޫނީ ދައުލަތެއްގެ އަސާސް މަބްދައު އެއް އަސާސީ "މަބްދައު މަޝްރޫޢިއްޔަތު" (Principle of Legality) ގެ އަސާސްތަކާއި، މި މަބްދައުގެ މުރާދަކީ ދައުލަތުގައި ޤާނޫނުގެ ސިޔާދަތު ކަށަވަރުވެ، ދައުލަތުގެ އިދާރީ ބާރުތަކާއި، މުއައްސަސާތަކާއި، އިދާރާތަކާ، އަދި އިދާރީގައި ޙައްޤުތަކެއް ޤާނޫނަށް ބޯލަބަން ކަމުގައިވާކަން، ދިވެހި ދައުލަތުގެ ވެރިކަމުގެ ބާރުތަކުގެ ތެރެއިން ކޮންމެ ބާރަކާ، އަދި ދައުލަތުގެ އިދާރާގައި އިދާރާތަކާއި މުއައްސަސާތަކުގެ ޤާނޫނީ އިދާރާގައި ޙަވާލުވެތިބި މަސައްކަތްތެރިންނަށް ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޤާނޫނުތަކުގެ ހުދުދު ފަހަނަ އަޅައި ނުލެވޭނެ ކަމެވެ. ހަމަހަމަކޮށް ނަމޫނާކަމީ، އިސްތިޤްރާރުވެރިވާ، އާއިލާ ދުވަސް ނިޔާވާނީ ޢަދާލަތްތަކުން އެހެނިހެން ޤާނޫނީ، ޤާނޫނުއަސާސީއާއި، ޖިނާއީ ޢަދާލަތުގެ ދާއިރާ ދިރާސާ ބަޔަކު މިބޮޑުކަން ޤާނޫނީ ބާރުގެ ދަށުން ކަމުގެ ޖިނާއީ ކޯޓު އިސް ޤާޟީ އަބްދުﷲ މުޙައްމަދު ހިފާ ބަންދުކުރުމަށް ގޮތުގައިވެސް ހައްޔަރުކުރެވުނު ބަންދުކުރުމާއި ބެހޭ އެ އިދާރާގެ މައްސަލަ ޤާނޫނީ ގޮތުން ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް ޤާނޫނީ އަދި އިޖުރާއީ ޝަރުޢީ ޢަމަލު (due process) ފުރިހަމަކުރެވުނު ނޫނީ ފުރިހަމަ ނުކުރެވޭކަމަށް، އޭގެ ޤާނޫނީ ގޮތުން ސާބިތު ޢަމަލުކުރަން ނުވާކަމާއި، މިގޮތުން ބަލާއިރު، ޖިނާއީ ކޯޓް ކޯޓަށް ހިފެހެއްޓި ބަލަހައްޓާ މީހުން ފަރާތުން ޢަދާލަތުގެ މަޤާމު ޤާއިމު ކުރުމުގެ ބާރު ހަމަ ވަކިން ލަފާކޮށް ޖިނާއީ ޝަރުޢީ ޙާލަތް ޢަމަލުކުރުމަށްވުރެ ދަނޑިވަޅުގައި ޢާއްމުކޮށް

ޝަރީޢަތުގައި ޖިނާއީ ކުށެއް ކޮށްފިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވިގެން ފަނޑިޔާރުކަމުން ހުށަހެޅުނުކުރެވިފައިވާ، އެ ފަނޑިޔާރުކަން މަސްއަލަތަކާ ކޯޓުތަކާ މަތީ ކޯޓުގެ އަމުރުކަމާއި، އަދި އެފަދަ އަމުރުތަކަށް އެ ކޯޓުގައި އުފެދޭ އެ މައްސަލައެއް ތަޙުޤީޤުކުރާ ފުލުހުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލަށް ހުށަހެޅުމުން، އެއީ އެކަށީގެންވާ ކަމެއްކަމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ފުރިއްޖެނަމަ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ކަމަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނު) ގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ކަނޑައަޅައި ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ އިސް ޤާޟީ ޢަބްދުﷲ މުޙައްމަދު 17 ޖަނަވަރީ 2012 ވަނަ ދުވަހު 00:00 ގައި މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސްއިން ހައްޔަރުކޮށްފައިވަނީ، އިސްތިއުނާފުކުރުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިޖުރާއާތުތަކާ އެއްގޮތް ގޮތެއްގެމަތިން ނޫންކަން މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސްއަށް އަދި ރައްދުވާ ގޮތަށް ނުކުތާވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/SC-SJ/01 ކޯޓު އަމުރުންނާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 95-CR/2012/2 ކޯޓު އަމުރުން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާކަމާއި، އެހެންކަމުން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ އިސް ޤާޟީ ޢަބްދުﷲ މުޙައްމަދު 16 ޖަނަވަރީ 2012 ވަނަ ދުވަހުގެ ރޭ މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސްއިން ހައްޔަރުކޮށް ކ. ގިރިފުށީގައި ބަހައްޓައިފައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފަށްކަމަށާއި، މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސްގެ އެ ޢަމަލަކީ އެއަށް މަސްއޫލިއްޔަތުއަދާކުރާ ޖިހަތްތަކާ ބާރުލިބޭ އަމަލުކުރާކަން އެކަނި ޚާއްޞަކޮށްދީފައިވާ، ނަމަވެސް، އެ ޢަމަލަކީ މަސްއޫލިއްޔަތުއަދާކުރާ ޖިހަތެއް ނުވުމަކީ އެކަށީގެންވާ އެ ޢަމަލަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޑިމޮކްރެޓިކް ސަރުކާރަކާ ނުބައްދަލުކަން އެނގޭތީ އެންގުން އެދިއެވެ.

(ށ) އަށްވަނަ ކަމަކީ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ފަރާތުން، ޖިނާއީ ކަމާގެ އޮންނަ މުހިއްމު އެއް ހާރިސްއެއްގެ ޖިނާއީ ޝަރީޢަތުގެ މަސްއަލަ ތަޙުޤީޤުކުރާ، ޖިނާއީ ފަނޑިޔާރުގެ ބޭނުމަ

ކުރިކަމުން ތުހުމަތުކުރެވޭ އަމަލަކީ ޤާނޫނަކުން ތަޢުރީފުކުރެވި އެއަށް ޢުޤޫބާތް ކަނޑައެޅިފައިވާ އަމަލެއްކަމަށްވުން ކަމުގައިވާތީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ބަލާފައިވާ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ދަޢުވާގައި މުޙައްމަދު ނަޝީދު ސިފައިންގެ އަތުން މަޖިލިހާރުގެ ހުކުމް، ގޮތްޖެހިފައިވާ ސާބިތުކޮށްފާ ޖެނެރަލް ކޯސް ދޮގުވެރިކޮށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ އިސް ޤާޟީ ޢަބްދުﷲ މުޙައްމަދު ހައްޔަރުކޮށް ކ. ގިރިފުށީގައި ބަންދުކުރައްވައި ކުރިކަމުން ބިލާ ވަޒީފާއަދާ ބަރުޖެހުމުގައި ސިފައިންގެ ދިފާޢީ ދާއިރާއިގެ ޤާނޫނު ދިނުމަށް ބާރުގެ ޤާނޫނީ ބަލާގެ ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ނ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ސިފައިން ތަންފީޛުކުރި ހިންގާފައިވާ އަމަލުތަކަށް އެކަށީގެން އިންސާނީ ޙައްޤު ބާރުގައި ބޭނުންކޮށް ވަޒީފާއާ ގުޅިގެން ޢަމަލުކުރުމުގެ ނުވަތަ ތަރުތީބުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަމަލެއް ނޫނެވެ. ކަމަށްޓަކައި، ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޢަމަލުކުރުމުގެ މުއްދަތެއް ނިޔާކަތުގެ ބަޔާނެއް ސާބިތުވާގޮތުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބުނެފައިވާ ޖިނާއީ ކަންތައްތަކުގެ ކުށެއްކަމަށް ބަލައި، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ބުނެފައިވާ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ދަޢުވާއިން އުފެދިފައިވާ ބައްލަވައިގެން ޙުކުމް ކުރެއްވި ނ. ކޯޓުން ޝަރީޢަތް ގެންދެވި ބަލައިގަތުމަށް އޮޅުވާލުމުގެ މައްސަލައިގެ ޤާނޫނީ އަސާސެއް ނެތްކަމަށް ވާތީ ބާރުގެ މަތިން ޤަރާރު ކޮށްފައިވާ ޤާނޫނީ ބާރު ކުރާގޮތް ޝަރީޢަތެއް އެދި އުސޫލާ ޚިލާފު "ما بُنِيَ على باطل فهو باطل" ގެ މަތިން ރިޢާޔަތްކޮށް ބަލައިފި، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ބުނެވުނު ދަޢުވާގައި ދޭއްވައިފައިވާ ޙުކުމް އުވިގެންދާ ޖިނާއީ ކަމުގެ ދައުލަތް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ބަލައިގަން މައުޟޫއު ޖަމާން ނ. ދޭއްވާގެ މައްޗަށް ފައިސާވަރުކުރާ ފުރުސަތު ޝަރީޢަތް އަދި ފާސްކުރުމުގެ ހުއްދަ ޤާނޫނީ ބައެއްކަމުން އެނގެން އޮތުމާ އެއްގޮތް.

(ވ) ނުވަތަ ކަމަށް، ފުރަތަމަ މަޙްކަމާގެ ކޯޓުން ނިންމާ ޖިނާއީ މައްސަލަތައް، ކަމާބެހޭ މަޙްކަމާގެ ކޯޓުގައި ތަޢުނުކުރުމަށް ނުވަތަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގައި ހިފެން ހުށަހެޅުމަށް ދީފައިވާ އަސާސީ ޙައްޤުގެ ކަމުގައި، މި ޙައްޤަކީ މިޖަލީހުގެ ތަރަފު ދުސްތޫރީ ނިޒާމުތަކުގެ

ދުސްތޫރުތަކުންނާއި ޤާނޫނީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުތަކުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤާނޫނީ އިޖުރާއާތުގެ އަސާސް މަބްދައުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ އަސާސީ މަބްދައެއްކަމުގައި، މި މަބްދައު ކަނޑައަޅުއްވާފައިވަނީ "ސިޔާސީ އަދި މަދަނީ ހައްޤުތަކާބެހޭ ބައިނަލްއަގްވާމީ ޢަހުދު" (1966) (International Covenant on Civil and Political Rights) ގެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ 5 ވަނަ ނަންބަރުގައި "ޤާނޫނީ ކުށަކުން ކުށްވެރިވެއްޖެކަމަށް ހުކުމްކުރެވޭ ކޮންމެ މީހަކަށްވެސް އެ ހުކުމް މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓެއްގައި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އަލުން ބެލުމުގެ ހައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ." މިފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނައިރު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 56 ވަނަ މާއްދާގެ ސުރުހީ ނަމްބަރުގައި "ޤާނޫނީ މައްސަލަތަކުގައްޔާއި، މަދަނީ މައްސަލަތަކުގައި އިއްވާ ހުކުމްތަކާއި ނިޔާ ކޯޓުގެ މަތިކޯޓަކަށް އިސްތިއުނާފުކުރުން ހުށަހެޅުމުގެ ހައްޤު، މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި ކޮންމެ ފަރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ." މިފަދައިން ކަނޑައަޅައި ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހައްޤުގެ ބޭނުންކުރާ ގޮތަކީ މައްސަލައެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހަރަކާތްތައް ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 43 ވަނަ މާއްދާގައި އިޖުރާއީގޮތުން ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، އެއީ އިސްތިއުނާފުކުރުން ހުށަހަޅާ ހުކުމް ނެރުނު ނިޔާއިން ބިނާކުރުމަށްފަހު ހާޒިރުވާން ޤާނޫނީ ގޮތުން ސަބަބުތަކާއި ހުށަހެޅުމާއި، ޤާނޫނީ ހަމަތަކުގައި ނިޔާގެ ޤާނޫނީ މަސައްކަތްތަކުގައި ކުރެވިފައިވާކަން ޤަބޫލުކުރެވޭ ކަންކަން ހުށަހެޅުމާއި، ހުކުމުގެ ނިޔާގެ ނިންމުމުގެ ކުރިއަށް އަދި އިޖުރާއާތުގައި ހިމެނޭ އައިބުތަކުގެ ސަބަބުން އެ ހުކުމަށް ނިޔާ ނިންމުމަށް އަސަރު ފޯރުވާ އިޖުރާއީ ބާތިލު އިޖުރާއަތުން ކުރުގައިވެފައިވާކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ ބުނެވިދާނެ 43 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ނ) އަށް ބެލުމުން އެނގެން އޮންނައިރު، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާއިން ޝަރީޢަތުގެ ކުރުން ކުށްވެރިވެއްޖެކަމަށް ކަނޑައަޅައި ހުކުމްކުރެއްވިފައިވާ ގެ. ކުށަށްޓަކާ މުޢާމަލާތު ނަޝީދުގެ ފަރާތުން އެ ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމް ކަނޑައެޅިފައިވާ އިޖުރާއާތުގެ ތެރެން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅައި ނުވާކަން އެނގެން

އޮންނަނިކަމާއި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ބުނެވިދިޔަ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅި މައްސަލައިގައި އެ ޤަޟިއްޔާގެ ބުނުމް ރަނގަޅު ނުކުންނަކަން ފެނިގެން ހުށަހެޅި މައްސަލައަށް ނުނިކަމާ، އަދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން އެ ޤަޟިއްޔާގެ އިސްތިއުނާފު ބަޔާންކުރައްވާ ކަންކަމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 43 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ޙާލަތެއްކަން ފެނޭ ކަންތައްތަކަކަށް ނުވާތީ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި އެ މައްސަލަ އިސްތިއުނާފީ މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ބަލައި ފައިސަލާކޮށްފައި ނުވާކަން ހައިކޯޓުގެ ބަޔާނުގޮތުން ނަންބަރު HC-IH/2015/01 އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދޭ މައްސަލައިގެ ނިންމުމުން އެނގޭކަމާއި، ހަމައެހެންމެ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ބަޔާނުގޮތުން ނަންބަރު 2016/SC-A/01 ޤަޟިއްޔާއިން ބެލުނު މައްސަލައަކީ ބަލާގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ބުނެވިދިޔަ ނަންބަރު HC-IH/2015/01 އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދޭ މައްސަލައިގެ ނިންމުން ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާކަމަށް ޤަވާޢިދުތަކާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހެޅުން އިޖުރާއާތުގެ މައްސަލައެއް ނޫންކަން އެނގޭން އޮންނަނިކަމު، ހައިކޯޓުގެ ބަޔާނުގޮތުން ނަންބަރު HC-IH/2015/01 އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދޭ މައްސަލައިގެ ނިންމުމާއި، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ބަޔާނުގޮތުން ނަންބަރު 2016/SC-A/01 ޤަޟިއްޔާއަކީ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ މި މައްސަލައިގެ ތެރެއިން މުރާޖަޢާކުރަންޖެހޭ މައްސަލަތަކެއް ނޫންކަން އެނގޭން އޮންނަކަމުވެ.

(މ) ދިރާސާ ކުރެވި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 223 ވަނަ މާއްދާގެ

(ފ) ގެ ދަށުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ލިބިދޭ ބާރުގެ ދަށުން ކަމަށް ބުނެ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި ކަންހިނގާފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކާއި، ޝަރުޢީ އުސޫލުތަކާއި ހަމަތަކާ އެއްގޮތަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ގޮތުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ހަމަހަމަކޮށް ހުށަހަޅާފައިވާ

ކަންކަމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ހަވާލާދުވުން ނަންބަރު HC-IH/2015/01 އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހެޅުން މައްސަލައިގައި، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ހަވާލާދުވުން ނަންބަރު 2016/SC-A/01 ޤަޟިއްޔާގައި ބަލާފައިވާ ކަންކަންކަމުގައި ވީނަމަވެސް، އެކަންކަމަކީ ހަޤީޤަތުގައި ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި ކޯޓުގައި ދަޢުވާއަކީ ޝަރުޢީ ޒިންމާ ސަބަބު ދަޢުވާއަކަށްވާނަމަ، އެ ދަޢުވާ ޚާއްޞަކޮށްފައިވާ ހިންގާފައިވާ އިޖުރާއަތު ކަނޑައަޅުއްވުމަށް ބަޔާންދީން ކަންކަން ކަން އެނގެން އޮންނަނީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ބަޔާނުން ޤަޟިއްޔާއިން ކޯޓުގައި ޖަވާބުދާރީގެ ކަމުގެ ދަޢުވާއަކީ އިސްލާމް ބައްޓަންވެރިޔާ ސަފަބުތަކެއްކަމުގައި ޝަރުޢީ ޒިންމާ ސަބަބު ދަޢުވާއެއް ނުންކަން އެނގެން އޮންނާނީ، އެ ދަޢުވާ ފާހިތުކުރުމަށްޓަކައި ހިންގާފައިވާ އިޖުރާއަތު ސަބަބުކުރުމަށް ނުވަތަ ނުކުމަށް އެ ދަޢުވާ ޝަރުޢީ ޒިންމާ ސަބަބު ދަޢުވާއަކަށް ބަލައިނުލެވޭ ސަފަބުއް ނުންކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

(ހ) އެގްރީމަންޓު ކަމަކު، ޖިނާއީ ހުކުމްތަކުގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް މުޅި މުޅިޤައުމު ތަޙުޤީޤުކުރާ ފުލުހުގެ ބައިތުލްމާލުން ޖިނާއީ ދަޢުވާ ނުކުރެވެނީ ފާހުން، ސަބަބަކީ މަރުން ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ އަދާކުރާ ފާއިދާގެ ކޮމިޝަނަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން މަސައްކަތްކުރާ ގޮތުގައިވާ ޖިނާއީ ދަޢުވާއެއްގައި ފުރަތަމަ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުން ނިންމާ އިޖުރާއީ ޤަރާރުތަކާއި ޚިލާފުން، މަޢުލޫމާތު ދަޢުވާ ސަބަބު ފާހުން، ބޭނުންކޮށްގެން އަދާކުރާ ފާއިދާގެ ނުވަތަ ކަމުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް މުޅި މުޅިޤައުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ރިޔާސީކަން، އެ މައްސަލައިގައި އަދާކުރާ ފާހުން، ސަބަބު މަރުން ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ފާއިދާގެ ކަމަކަށްވުމުގައި ކަމަށް ކޯޓަށް އެ މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ނުވަތަ މުރާޖަޢާކުރުމަށް ހުށަހެޅުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ލިބިގެންވާ ބާރުއަކަށް ތަފާތު ޖުޑިޝަލް ކަންތައްތަކުގެ ޖިނާއީ އަދާލާގެ ނިޒާމުތަކުގައި އިސްތިޤުރާރުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ އެކުލަވާލުމަށް ބަރުމަށް އެނގެން އޮންނާނީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި އެ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ޙުކުމް ކަނޑައެޅުމުގައި އެ

ދަޢުވާގެ ބުނުމް މުރާޖަޢާކުރުމުން އެދި ފުރަގަސްދިނުމަށް ޖިނާޔަތްތަކުގެ ފަރާތުން ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ މި
ދަޢުވާއާގައި ހުކުމްކުރައްވާ މައިގަނޑު ސަބަބުތަކަކީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015
ދަޢުވާއާގައި ކޮށްފައިވާ ބުނުމަކީ އިސްތިއުނާފީ މަރުޙަލާތަކުގެ ހުކުމުގައި ނަގައިފައި، އިސްތިއުނާފީ އެއްވެސް
މަރުޙަލާއަކުން އެ މައްސަލައިގެ މައްޗަށް ގެނެވިފައިން ފައިސަލާކުރުމުގައިވާ ބުނުމުގައި ރަނގަޅުކަމަށާއި،
މުޖުތަމަޢު ނަފްސުގެ ފާއިދާއިން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ދަޢުވާއާ ގުޅޭގޮތުން
އެފަރާތުން ފަރުވާކުރީ ކަންކަން ފުރަގަސްޖަހައިގެން ޖިނާއީ ދަޢުވާގެ އާދައިން ތަޙުޤީޤުކުރާ ހުކުމަށްތަޢުލީމުދިނާއި،
ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ދަޢުވާއަކީ އިސްތިއުނާފީ މަރުޙަލާއިން އެ ދަޢުވާގެ
ބުނުމަކީ މައްސަލާ ގޮތުން ނިމުނު ބުނުމުގެ އަދިސް ވެއިވާ ދަޢުވާއަކަށް ނުވާތީ، މި މައްސަލައަކީ އާންމު
މަސްލަޙަތު މަތީ ދަރަޖައެއްގެ ހިފެހެއްޓުމާ މައްސަލައަކަށްވުމުން، މި ދަޢުވާގައި ކޯޓުފާ ބުނުމަން
އިސްތިއުނާފީ މަރުޙަލާއިން ގޮތުގެ ކަނޑައެޅުމުގެ މަސްލަހަތު އޮތުމަށް ފުރުޞަތުދިނުން ބޭނުން ހުކުމްކުރެވޭ
ސަބަބުތައްކަން އެނގިގެން އޮންނަހިނދު، އިތުރަށް ގޮތަކަށް ފުރަގަސްޖަހައިގެން ޖިނާއީ ދަޢުވާގެ ހުކުމްކުރެވޭ
ބައިނަލްއަގުވާމީ ސަބަބުގެ އިތުރުން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ދަޢުވާ މުތަޢައްލިޤުވުން
ފުރަގަސް ހާއްސަ ސަބަބުތައް ހުކުމްކުރުމަށް ނުވާކަން އެނގިގެން އޮންނަކަމާއި، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ބައިނަލްއަގުވާމީ
ދަޢުވާގެ ބުނުމް މައްސަލައިގެ ގޮތުންނާއި، އިތުރަށް ގޮތުން ބޭނުންކުރެވޭ މައްސަލަތަކަށް ފާހަގަކުރެވޭ ގޮތުން
ބެލުމަށް މައްސަލަތައް ކަމަށް މުޖުތަމަޢު ނަފްސުގެ ފާއިދާއިން ނުދެކޭކަމަށް، އަދިފުރަގެ ފާހަގަކޮށް އިތުރާއްޔަ
ޙުއްޖަތް އެ ދަޢުވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް މުޖުތަމަޢު ނަފްސުގެ ފާއިދާއަށް ފެންނާ
ބައިނަލްއަގުވާމީ އެނގިގެން އޮންނަހިނދު، 13 މާރިޗު 2015 ގައި ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ބައިނަލްއަގުވާމީ
ދަޢުވާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތަށް ނިމުމާ ދެގޮ މުއްދަތުގައި ފަރާތަކައިވާ ދިނަ
ވަކިވެސް، ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަން ހުށަހެޅުން މަގުބޫލު ސަބަބުން ބައިނަލްއަގުވާމީ
އެ ދަޢުވާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް މުޖުތަމަޢު ނަފްސުގެ ފާއިދާއިން މަސައްކަތްކޮށްފައި ނުވުމުން،

ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ގެ ޝަރީޢަތުގައި ފައިސަލާކުރެވިފައި ކަނޑައެޅި ނިޔާގެ ބާރު ލިބިފައިވާ ނިހާއީ ޙުކުމެއްކަން އެނގެން ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ހަވާލާދީފައިވާ ނަންބަރު 2016/SC-A/01 ގެ ޝަރީޢަތުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާފަދައިން، ކަނޑައެޅިނުވާގެ ބާރު (force of *res judicata*) ލިބިގެންވާ ޙުކުމަކުން ނިމިފައިވާ އެއްވެސް މައްސަލައެއް އަލުން ބެލުމުގެ ބާރު ޝަރުޢީ މަޙްކަމާގެ އެއްވެސް ކޯޓަކަށް ލިބިގެން ނުވުމުގެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަބްދައިޔާ އެއްވެސް އިސްތިޤްރާރު ނެތި މުއްދަތު ގަޑިޔާލު ތަޙްޤީޤުކުރުމަށް މަބްދައާއި ޝުރޫޠުތަކާ އެކަން އަންނަނީ ކަމަކަށް، މިގޮތުން ބައްލަވައި، ޤަސްދީ ނިޒާމުގެ އިސްތިޤްރާރު ލިބިދޭ ބެލެނިވެރިޔާ މަބްދައު ތަޙްޤީޤުކުރެވުން ހަމަޖެހިފައިވާ އަދާލަތު ނަޒީހަށް ހަބްދުންގެ ދަށުގައި އަދާލަތު ހަމަޖެހިފައިވާ ނިޒާމު ނިމުމަށް ދަތިވާނެ ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތްގޮތަށް، އަދި ހަމަޖެހިފައިވާ ފަދައިން ޢަދުލުއިންސާފު ހޯދުމުގެ ޙައްޤު ހިމާޔަތްކުރެވޭނެ ގޮތްތައް، އެ ނަޒީހު އުޞޫލުތަކާއި ޢަދުލުވެރިކަމާ ޚިލާފުވާނެ ޙާލަތްތަކުގައި އެކަށީގެންވާ ގޮތުގެ މަތިން ފަރުދުންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރެވޭނެ ގޮތަށް ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ ބާރު ކޯޓުތަކަށް ލިބިދީފައިވާ ނަމަވެސް، އަދި ޢަދުލުއިންސާފު ހަމަޖެހޭ ފަދައިން ނިޔާކުރެވޭ ގޮތަށް ކަނޑައަޅާ ޝަރީޢަތުގެ އިޖުރާއަތްތައް ހިންގުމުގައި ދުސްތޫރީ ހައްދުތަކާ ޚިލާފުނުވާ ގޮތަށް، މިގޮތުން، ކޯޓުން ބެލުމުގެ އިސްތިސްނާ ލިބިގެންވާ މައްސަލައެއް ބަލައި ފައިސަލާކުރެވިފައިވާ "ނިޔާގެ ބާރު" އާ ހިލާފު އިޖުރާއަތުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ކުރެވިފައިވާ ޙުކުމަކީ، އެފަދަ ޙުކުމެއް ބާޠިލު މައްސަލަ އަލުން ބެލުމުގެ ޢަދުލުވެރިކަމާ ޚިލާފު ބާރުގެ ބަދަލުގައި ނިޔާގެ ބާރު ފައިސަލާކުރެވިފައިވާ ބާރު ލިބިގެން ދިޔުމަށް ޤާނޫނީ އަސާސެއް ނެތް ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް މައްސަލައިގެ އިސްތިސްނާއީ ޙާލަތުގައި، ނިޔާގެ ބާރުގެ ޢަދުލުވެރިކަން ހަމަޖެހޭ ގޮތަށް ބަލައި ޢަދުލުއިންސާފު ހޯދުމުގެ ޙައްޤާ ޚިލާފުވާ ހަމަޖެހުމެއް ކަމަށް ކޯޓުން ފައިސަލާކުރެވިފައިވާ މަސްއަލަތަކުގެ ޙައްޤުތައް، އެ ޢަދުލުވެރިކަމާ އިސްތިސްނާ ބަލައިގަތުމަށް

ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ބަންޑުވެރިޔާ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާ މި ކޯޓުން މުރާޖަޢާކުރިއިރު، އެ ޤަޟިއްޔާގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން މުޙައްމަދު ނަޝީދުގެ މައްޗަށް ޝަރީޢަތުގެ ކުރުގެ ދައުވާ އުފުލާފައިވަނީ ޖިނާއީ ޝަރުޢީއްޔަތުގެ މަބްދައާ ޚިލާފަށްކަން އެނގެން އޮންނާތީ އެ ޤަޟިއްޔާއިން އުފުލާފައިވާ އެ ދައުވާ ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ޝަރުޢީ ގޮތުން ބަލައިގަން އޭގެ މައުޟޫޢުގެ މައްޗަށް ފައިސަލާކޮށްފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ އެއްގޮތަށްކަމަށް ބެލެވެން ނެތްކަމަށެވެ.

❖ ޙުކުމް:

އިސްވެ ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތަކަށް އެގޮތުގެމަތިން ޙުކުމްކުރަނީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި ކޮށްފައިވާ ޝަރީޢަތުގެ ކުރުގެ ދައުވާ ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ބަލައިގަން، އޭގެ މައުޟޫޢުގެ މައްޗަށް ފައިސަލާކޮށްފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ކަމަށް ނުވާތީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 132/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމަކީ ބާޠިލު ޙުކުމެއްކަމަށް މި މައްސަލަ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފުލްބެންޗްގެ އިއްތިފާޤުން ކަނޑައަޅައި ޙުކުމް ކޮށްފީމެވެ.